

Herfst/Michael

Achtergrond

Op 29 september vieren we het Michaëlsfeest. De herfst komt er alweer aan, de natuur trekt zich terug. Het moment dat de dag en de nacht even lang zijn, helemaal in evenwicht, precies tussen Sint Jan (de langste dag) en Kerstmis (de langste nacht) in. In de herfst maakt de natuur ons wakker in ons wilsleven. We oogsten, maken in, drogen, verzamelen bout voor de winter. Dit zijn allemaal wilshandelingen. De natuur nemen we mee naar binnen om straks de donkere dagen door te komen. Vroeger werd dat veel bewuster beleefd omdat de voorzieningen van licht en warmte niet zo waren zoals nu in deze tijd. Aan de poort van de lichte (zomer) en donkere (winter) tijd staat daar de aartsengel Michaël met zijn stralende lichtgestalte en zijn schitterende sterrenzwaard. Een hemels beeld van een lichtwezen dat vanuit de geestelijke wereld zijn moed met ons wil delen. We gaan met Michael op weg naar de wintertijd.

Hoe vieren we het Michaelsfeest?

Met jonge kinderen vieren we wat in de natuur en het dagelijks leven beleefbaar is. De kinderen vinden buiten kostbare schatten als kastanjes, eikeltjes en de eerste herfstblaadjes. Dit kunnen een mooi plekje krijgen binnen op de seizoenstafel. In de kring zingen we liedjes en doen spelletjes van de herfst, de oogst en over de dieren en kabouters in het bos. Op Michaëlsdag maken we appelmoes van de appeltjes die de kinderen de dagen ervoor hebben meegebracht.

Liedjes

Bij het zingen worden gebaren ter ondersteuning van de tekst gemaakt. De meeste liedjes zijn online te vinden op www.vrijeschoolliederen.nl en www.doehoek.nl .

In ied're kleine appel

In ied're kleine appel,
daar lijkt het wel een huis
En daarin zijn vijf kamertje
precies als bij ons thuis.
In ieder hokje wonen
vijf pitjes zwart en klein
En die liggen daar te dromen
van licht en zonneschijn.
Zij dromen dat zij later
als het kerstfeest wordt gevierd,
ook appels zullen wezen
waar men de boom mee siert.

Een appel

Een appel voor de honger,
een appel voor de dorst,
en één omdat het kindje
er groot en sterk van wordt.
Een appel om te geuren,
een appel om te kleuren,
en als ik er nog een nemen zou,
dan is het omdat ik er zo van hou.

Appeltjes, appeltjes glanzend en rond

Appeltjes, appeltjes glanzend en rond.
Rollen en tuimelen over de grond.
Rol niet te ver verscholen in het groen.
Wil ik je hier in mijn mandje weer doen.
Eet ik je later zo glanzend en rond.
Appeltje, appeltje dat is gezond.

Mooie rode appeltjes

Mooie rode appeltjes, tierelierieliere,
mooie rode appeltjes, tierelielom.
Die willen wij gaan plukken, tieleliere liere,
die willen wij gaan plukken, tierelielom.

(vervolgen met tierelierieliere, tierelielom)

Dan gaan we het boompje schudden
Dan doen we de appeltjes in de mand
Dan nemen we de appeltjes mee naar huis
Dan gaan we de appels poetsen,
Dan gaan we de appels schillen
Dan gooien we de appels in de pan
Dan gaan we de appels koken
De appelmoes is nu klaar.
Dan gaan we ze lekker eten.
Oh wat is ze lekker..
Mmmmm!

Een mandje vol appeltjes

Een mandje vol met appeltjes kreeg ik van
tante Kee.
En als ik nu ga wandelen neem ik mijn
mandje mee.
Falderie, faldera falderallalla.
Een mandje vol met appeltjes kreeg ik van
tante Kee.

Herfst, herfst wat heb jij te koop

Herfst, herfst, wat heb jij te koop?
Honderdduizend bladeren op een hoop.
Zakken vol met wind, ja mijn kind
Ik hoop dat jij dat aardig vindt!

Zie je kastanjes aan de bomen

Zie je de kastanjes aan de bomen.
Zie je alle eikels op het mos.
Nu is het herfst de bladeren vallen.
Nu is het herfst in ieder bos.

Mooie kastanjes

Mooie kastanje donkerbruin oranje
Jij komt van de boom gevallen en we
roepen met z'n allen mooie kastanjes
Mooie kastanje, donkerbruin oranje.
Plof, plof, plof.

Tsjoep zegt de vlieger

Tjoep zegt de vlieger en hij gaat de lucht
in,
tjoep zegt de vlieger en hij gaat omhoog.
Zie je de vlieger wiegen, als maar hoger
vliegen.
Tsjoep zegt de vlieger en hij gaat de lucht
in,
tsjoep zegt de vlieger en hij gaat omhoog.

De spin wiedewin

De spin wiedewin, de spil wiedewin,
die weeft een web, die weeft een web.
De spin wiedewin, de spin wiedewin,
die vangt daar mugjes en vliegjes in.

Kastanjes val maar neer

Kastanjes val maar neer,
het is geen zomer meer.
plof, plof, plof;
plof, plof, plof;

Alle blad'ren klein en groot

Alle bladeren klein en groot,
worden geel en worden rood.
Dansen dan wel duizend keer,
zachtjes op de aarde neer.

Op de aarde neer gevleid,
vormen zij een bont tapijt.
Lopen wij nu stil en zacht,
over deze bonte pracht

Paddestoelen in het bos

Paddestoelen in het bos
Groeien op het zachte mos.
Hebben soms een rode hoed,
maar een gele staat ook goed.
Beukennootjes op de grond
liggen overal in het rond.
Bruin en scherp met mooie hoekjes
zijn het echte eekhoornsnoepjes.

Onder hele hoge bomen

Onder hele hoge bomen,
in een groot kabouterbos,
staat een heel leuk aardig huisje,
zomaar midden op het mos.
Ik zou er graag in willen wonen,
maar ik ben al veel te groot,
't is gemaakt voor de kabouters,
met hun jas en mutsje rood.

Iedere avond wordt het donker,
dat is helemaal niet naar,
want dan zitten de kabouters,
heel gezellig bij elkaar.
Ieder heeft dan een lantaarn,
en die houdt hij in zijn hand,
en dan zie je zoveel lichtjes,
in kabouter sprookjes land.

Op een grote paddestoel

Op een grote paddenstoel,
rood met witte stippen,
zat kabouter spillebeen,
heen en weer te wippen.
Krak zij de paddenstoel,
met een diepe zucht.
Allebei de benen,
hoepla in de lucht.

Eekhoorn

Eekhoorn, eekhoorn, met je lange
staartje. Eekhoorn, eekhoorn, spring maar
met een vaartje.
Tikketakke, tonen, roetsj in de bomen.

Kaboutertjes drinken kabouterthee

Kaboutertjes drinken kabouterthee
Van dideldidee kabouterthee
Van dideldi dideldi doekjes
Met kleine kabouterkoekjes
Kaboutertjes eten kaboutertaart
Van dideldidaart kaboutertaart
Van dideldi dideldi daarsjes
Met kleine kabouterkaarsjes
Kaboutertjes eten kabouterpap
Van dideldidap kabouterpap
Van dideldi dideldi dentjes
Met kleine kabouterkrentjes

Er was eens een kleine kabouterman

Er was eens 'n kleine kabouterman,
die had er 'n keurig rood jasje aan.
Hij woonde in 'n huis,
niet te klein niet te groot.
De muren mooi wit en het dak helderrood.
Maar ooh, op 'n dag wat 'n ongeluk.
Toen brak zijn hele kabouterhuis stuk.
Oh arme kabouter, wat moest hij beginnen.
Gelukkig mocht hij bij de burens naar
binnen.
Wat hebben zijn vriendjes toen voor 'm
gedaan?
Ze zijn met z'n allen aan 't bouwen gegaan.
Ze bouwden 'n huis, niet te klein, niet te
groot.
De muren mooi wit en het dak helderrood!

Parapluutje, parasolletje

Parapluutje, parasolletje
Eentje voor de regen de ander voor de
zon pardon!

Het regen, het regent

Het regent, het regent,
de pannetjes worden nat.
Daar kwamen twee soldaatjes aan,
die vielen op hun gat.

Het regent, het regent,
de pannetjes worden nat.
Er kwamen twee boerinnetjes,
die vielen op hun kinnetjes
pats, pats, pats, auw!

Onder moeders paraplu

Onder moeders paraplu,
liepen eens twee kindjes.
Hanneke en Janneke,
dat waren echte vriendjes.
En de klompjes gingen van klik klak klik,
en de regen viel van tik tak tik.
Onder moeders paraplu,
onder moeders paraplu.

Hanse Panse kevertje

Hanse panse kevertje, die klom eens op een
hek. Neer viel de regen die spoelde hansje
weg. Op kwam de zon die maakte Hansje
droog. Hanse Panse kevertje die klom toen
weer omhoog.

Incy Wincy

*(deze kun je zingen als er een kindje is die thuis
Engels spreekt)*

Incy Wincy spider climbed up the
waterspout.
Down came the rain and washed the spider
out.
Up came the sun and dried him up again.
Incy Wincy spider climbed up the spout
again.

Kringspelletjes

Elke ochtend is er in de kring begeleid spel, waarbij de leidster haar woorden met fijne en grote gebaren ondersteunt. De kinderen kunnen vanuit hun belevingswereld zich al nabootsend verbinden met de inhoud van de woorden, en oefenen zowel de fijne als de grove motoriek. Hoe meer coördinatie er is in het lichaam, des te sterker wordt de basis gelegd voor het beweeglijke denken. De kinderen leren zich te oriënteren in de ruimte en het werkt sociaal vormend. Het kind leert in beweging te komen en mee te bewegen met een ander.

Kruiwagen

Krui kruiwagen, krui maar voort.
Ik zoek een aardig wagentje,
wat mij toebehoort.
Heb je dan geen wagentje,
dan zal ik je gaan zoeken,
hier in alle hoeken.
Hier en daar, en ik weet niet waar.
Ik heb hem al gevonden
oh wat ben ik blij.
Krui, kruiwagen
kom maar achter mij.

(Kind loopt rond in de kring, kiest een kindje die achter hem aanloopt. Wanneer ze ouder zijn kunnen ze als een sliert rondlopen en houden ze elkaar vast.)

De vrucht

Dit is een vrucht en wij zijn de zaadjes.
Open springt de vrucht en weg zijn de zaadjes.
Waar gaan die zaadjes dan naar toe?
Ze liggen in de aard en blijven daar
de hele winter lang bewaard.

(De kring is de vrucht, kinderen liggen op hun knietjes in de kring. Wanneer de vrucht open gaat springen ze op en gaan een eindjes verder weer op hun knietjes liggen.)

Ik ben een kleine eekhoorn

Ik ben een kleine eekhoorn,
kijk maar naar mijn staart.
Ik spring door de takken
in vliegende vaart.
Ik zoek naar wat eten
en kijk hier heel goed rond,
en als ik wat kan vinden
dan is dat heel gezond.
Lalalalala lalalalala lalalalalala.
Lalalalala lalalalala lalalalalala.

(Kind loopt zoekend rond in de kring, zoekt bij la,lala een kindje uit en dan dansen ze samen in de kring)

De haan

Kukeleku zo kraait de haan
Het is tijd om op te staan.
De haan wordt wakker aan zijn benen
Aan zijn hanetenen;
aan zijn buik en rug.
En is de haan dan nog niet wakker
heus echt,
Dan kriebelt de zon aan zijn neus.

En weet je wat hij dan zegt?
Ik zet mijn kammetje
op mijn hanehoofd recht.
En weet je wat hij dan zegt?
Ik zet mijn hanebenen onder mijn
hanenlijf recht.
Zo netjes naast elkaar, en dan kukelen
maar.

Vingerspelletje

De vingerspelletjes en handgebaren zijn de tegenhanger van de grote bewegingen. De fijne motoriek wordt geoefend tot in de vingertoppen. Door versjes te ondersteunen met gebaren, kan het kind zich vanuit de belevingswereld verbinden met de woorden en ontwikkelt het een rijke woordenschat. Het nabootsen van de gebaren geeft een innerlijk welbehagen.

Een spinnetje

Een spinnetje, een spinnetje
dat zoekt een klein vriendinnetje.
Het zoekt eens hier, het zoekt eens
daar.
Ach had ik dat vriendinnetje nu maar.

Een spinnetje, een spinnetje
dat heeft een klein vriendinnetje.
Ze zoeken eens hier, Ze zoeken eens
daar.
Ze zijn nu altijd bij elkaar.

Een slak

Slakje, slakje waar ga je naar toe?
Kom je van ver? Je lijkt zo moe.
Ik ga mijn weggetje niet zo vlug.
Ik draag mijn huisje op mijn rug.
Maar al gaat het heel kalmpjes aan.

Zie mij toch steeds verder gaan.
Langzaam, langzaam
ik kom er wel.
Heus, ik ben geen haas
en hoeft niet zo snel.
Tot ik een plekje vind
waar ik slapen kan.
Daarna loop ik weer verder, tot dan!

Het windje

Wieje waje windje
wat breng je toch een kou
Wieje waje windje
zo houd ik niet van jou.
Wieje waje windje
vlieg vlug maar naar de zon
Wieje waje windje
en kom dan warm weer om.

Verhaaltjes

Verhaaltjes voor peuters zijn kort met veel herhaling en ritme. Deze zogenaamde bakersprookjes worden ook begeleid door gebaren, of als poppenspel aan de kinderen getoond.

Voorbeelden van dergelijke verhaaltjes zijn:

- De drie kipjes
- De sterke muis
- Het ongehoorzame kleine wolfje
- De drie biggetjes

Ook prenteboekjes zijn geliefd. Er zijn verschillende kijk- en voorleesboekjes die ook over de herfst gaan.

Activiteiten

Samen iets moois en iets lekkers maken geeft plezier en oefent 'handige handjes'.

Zwierenzwaai

Een denneappel of zandzakje met stroken kleurig crepepapier en een touwtje eraan. Daarmee kun je buiten lekker zwierzwaaien en genieten van de wervelende slierten.

Appelmoes maken

De oudste kindjes kunnen al helpen met appeltjes snijden. Als de pan op de kookplaat staat, verspreidt een heerlijke geur zich in de ruimte. En bij het middageten is het smullen!

Appeltjes rood

Appeltjes rood en appeltjes rond

Appeltjes geel die zijn gezond.

Appeltjes in de pan.

Daar maken wij appelmoes van.

Labeltjes voor potjes maken

Als er veel appelmoes is, doen we het in potten en plakken er een mooi label op dat door de kinderen is gekleurd en door de juf wordt beschreven.

Herfstbladeren kleuren

In de vorm van een blad geknipt papier met mooi herfstkleuren betekenen.

Bladeren rijgen

Een stompe naald, een touwtje en een berg herfstbladeren: daar kun je een mooie herfstslinger van maken! Juf kan er af en toe een rozebottel of kastanje tussen doen.